

DE CHRONIJK VAN KLAAS VAN VOORST

PATRIOT KLAAS EN HET ORANJECORPS (2)

Terwijl de aanzienlijke burgers van Hoorn zich blijkens de Chronijk van Klaas van Voorst vanaf 1785 patriottisch in het gezelschap "Voor Vaderlandt en Vrijheid" in exercitie en wapenhandel oefenen, roepen in datzelfde jaar de Souvereine Staten des Lands op tot "eene algemeene burgerwapening". En zo werden, schrijft Van Voorts "de burgerschutterijen, die in 't algemeen tot eene nietige en zeer geringe staat vervallen waren, in eene beeter en Respectabele staat gesteldt en moste nu in deze stad ider officier en schutter zig in staat stellen om vooreerst de daartoe verijste gelijke geweeren (het oude algemene woord voor wapens) voor zich te bekomen, als de officieren spontons (?), Helbaarden of pieken, ider na hun qualiteit of Rang en ider een degen, en de Schutters gelijke snaphaan, zabel, patroontas enz."

De burgers wordt in januari schriftelijk aangezegd om "tot den nademiddag 2½ uure te komen in het Stads Fabriek om de Exercitie te leeren. Dit geschieden daar dan bij een Rot teffens of ook wel een halve Compagnie tot dat wij vervolgens in de maand Junij bij Compagniën teffens in de Doelen exerceerden." De auteur schrijft "wij", want hij was er zelf bij: we zullen hem nog als onderofficier in actie zien.

Iedere officier en schutter moest voortaan ook "zels in Perzoon op zijn toer de Nagtwagten waarnemen, ieder Nagt een Rot, zijnde 20 man of daar boven, met een Opper officier, een serjant en een Rotmeester." Maar ook werden nu kaf en koren gescheiden. De compagniën werden niet alleen op gelijke grootte gebracht van ongeveer 100 man, maar "nu ook geheel verschikt en veranderd. Veele van de geringste Classe van burgers wierden er uijt gelaaten en aan de spuijen geplaatst en aan hun een Tinnen penning gegeven, welke zij ingeval van brand of bij 't probeeren van de spuyten mosten bij zig hebben en op de borst mosten hangen om haar aan te kennen".

BEZEMSTOK MET SPIJKER

De schutterij werd aldus van het gemene volk gezuiverd en onze Klaas acht dat een grote verbetering, "want bevoorens had men zo veel manschap die van de gemeenste en geringste burger soort waren onder de burgerschutterij, dat veele gegoede en welgestelde burgers daar niet wel bij konden geplaatst worden om bij Exercitie, bij Nagtwagt enz. er geduurig mede te converseeren." Immers: "den een kwam doe van die Liederen op de Nagtwagt in zeer gemeen habiet met een piek of een halve piek of een bezemstok met een spijker er in enz. en maakten dan nog door slegt gedrag veeltijds heel onaangename ontmoetingen."

Uiteraard heeft deze discrimerende zuivering, door Van Voorst zo hogelijk verdedigd, bij een groot deel van de Hoornse bevolking kwaad bloed gezet. De kloof tussen "veel voorname burgers die als regte Patriotten over de zaken des Vaderlands dagten" en de rest, wordt zichtbaar.

Ook het stadsbestuur zelf is verdeeld. Klaas klaagt: "veele Heeren in de Regeeringe zo van deze stad en elders waren de (patriottische) genootschappen gantsch niet toegedaan maar werkten en dwarsboomden dezelve zoveel als zij konden in 't heimelijk en ook wel in 't openbaar. En deze hadden ook weer hunnen ahangelingen en gehoorzame aanhang die gehouden en verpligt werden om te doen en te denken, schoon tegen haar gemoed strijdig, het geen haare begunstigers haar wil of belange was, en zulke ahangelingen waren er veele in deze Stadt".

ERFSTADHOUDER BUITENSPEL

In 1786 begint de bom te barsten. De patriotten doen een frontale politieke aanval op de stedelijke resolutie van 24 januari 1766, waarbij aan de erfstadhouder "de begeevening van eenige Posten was opgedragen en tevens bepaalt, dat van alle ampten ter dispositie van de vroedschap, aan hem de Recommendatie zou worden gevraagd". Met welgevallen bericht Van Voorst dat op 20 maart 1786 de Hoornse vroedschap "op request van voorname burgers" met 11 tegen 8 stemmen besluit om de Recommendatiën des Stadhouders te schrappen, zulks "tot blijdschap van veele weldenkenden". Nu immers waren de Hoornse burgers weer in het genot gesteld van "haare onschatbare handvesten en privilegiën", die zij hadden moeten missen en was er een einde gekomen aan de fraaie tonelen van schijndemocratie.

